

Nr 31.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anvisande av medel för täckande av vissa hos länsstyrelsen i Stockholms län bokförda belopp; given Stockholms slott den 14 januari 1931.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Sam Larsson.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 januari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Larsson anför:

I särskilda skrivelser den 4 och den 28 juli 1930 har länsstyrelsen i Stockholms län gjort framställning i fråga om avförande ur länsstyrelsens räkenskaper av vissa däri, i anledning av förbrytelser av förra landskontoristerna hos länsstyrelsen G. F. Robért och N. K. Edlund, bokförda belopp.

Jag anhåller nu att få underställa dessa tvenne ärenden Kungl. Maj:ts prövning.

Vad först angår länsstyrelsens framställning enligt *skrivelsen den 4 juli 1930*, kan av de till ärendet hörande handlingarna inhämtas i huvudsak följande.

Genom Stockholms rådhusrätts utslag den 23 mars 1920, som vann laga kraft, ådömdes förre landskontoristen hos länsstyrelsen Robert straff för, bland annat, tillgrepp och förskingring av statens penningar, som han emottagit i kraft av sin tjänst. Tillika ålades han att ersätta statsverket 59,000 kronor jämte ränta. På grund av bokföringsåtgärder, som Robert företagit för att dölja sina tillgrepp, hade emellertid förlusten i sista hand drabbat Stockholms läns landsting med berörda belopp. När därför i Roberts konkurs statsverket i utdelning för ifrågavarande fordran bekommit 3,090 kronor, tillgodofördes dessa landstinget. Härefter anhöll länsstyrelsen i skrivelse den 1 juli 1922, att, då det vore önskligt, att den för landstinget uppkomna bristen, 55,910 kronor, snarast bleve ersatt landstinget, Kungl. Maj:t måtte anvisa medel för dess täckande.

Till följd av särskilda remisser avgåvos utlåtanden häröver av statskontoret, kammarrätten och justitiekanslersämbetet.

Statskontoret framhöll i sitt utlåtande, bland annat, att de ifrågavarande medlen borde anses utgöra statsverkets medel i allmänhet och att Roberts bokföringsåtgärder uppenbarligen icke kunde hava den verkan, att förlusten därigenom skulle överflyttas från kronan på landstinget, samt hemställde, att länsstyrelsen måtte anbefallas till landstinget omedelbart utbetala ifrågavarande 55,910 kronor. Utgiften borde enligt statskontorets mening tills vidare balanseras i länsstyrelsens räkenskaper. Häri instämde *kammarrätten*.

Justitiekanslersämbetet anförde, under hänvisning till rådhusrätts utslag, bland annat, att ämbetet icke funne något att erinra mot att länsstyrelsen önskade få ersatt den brist, som för staten uppkommit därigenom att Robert icke mäktat till fullo gälda vad han i utslaget fått sig ålagt utgiva. På vad sätt bristen borde ersättas syntes det icke äligga ämbetet att avgiva utlåtande om. Däremot syntes ämbetet hava att yttra sig angående huruvida åtal borde anställas på grund av bristande tillsyn och kontroll över Roberts tjänsteåtgärder; och ville ämbetet besvara denna fråga nekande redan av den anledningen, att tiden för sådant åtal vore försutten.

Genom beslut den 7 mars 1924 anbefalldes härefter Kungl. Maj:t länsstyrelsen att till Stockholms läns landsting under titeln »förskott» omedelbart utbetala förberörda belopp å 55,910 kronor.

I skrivelsen den 4 juli 1930 har *länsstyrelsen* nu anfört huvudsakligen följande.

Till åtlydnad av beslutet den 7 mars 1924 hade länsstyrelsen den 13 mars 1924 utanordnat beloppet till landstinget, varefter detsamma i räkenskaperna balanserats å förskottstitel. Vid upprepade utmättningsförsök hade Robert befunnits sakna tillgångar till gäldande av ifrågavarande skuld. Enligt vad länsstyrelsen hade sig bekant vore Roberts ekonomiska ställning alltjämt sådan, att det oersatta beloppet icke syntes ens till någon del kunna uttagas av honom. Sedan riksräkenskapsverket numera anmodat länsstyrelsen att vidtaga åtgärder för medlens avförande ur räkenskaperna, ansågo sig länsstyrelsen böra göra framställning om gottgörelse för det förskotterade

beloppet. Länsstyrelsen finge fördenskull anmäla ifrågavarande förskott å 55,910 kronor till ersättande.

Häröver har *statskontoret* den 31 juli 1930 avgivit infordrat utlåtande och därvid anfört följande.

I anslutning till riksräkenskapsverkets av länsstyrelsen omförmälda framställning ansåge *statskontoret*, att ifrågavarande förskott nu borde täckas. Något särskilt anslag i riksstaten härför syntes icke vara erforderligt, utan utgiften borde kunna bestridas från anslaget till oförutsedda utgifter. *Statskontoret* hemställde därför, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen medgiva, att för täckande av det av länsstyrelsen i Stockholms län enligt brevet den 7 mars 1924 under förskottstitel utbetalta beloppet 55,910 kronor anslaget till oförutsedda utgifter måtte få anlitas.

Länsstyrelsens framställning enligt *skrivelsen den 28 juli 1930*, till vilken jag härefter torde få övergå, har avseende å förlust, som till följd av förre landskontoristen Edlunds brottsliga förfaranden tillskyndats statsverket. Av handlingarna i detta ärende inhämtas i huvudsak följande.

Genom Stockholms rådhusrätts utslag den 6 april 1916, som vann laga kraft, ådömdes Edlund straff för vissa av honom begångna förbrytelser. Tillika ålades han att ersätta länsstyrelsen i Stockholms län för Kungl. Maj:t och kronan den förlust, som genom brotten tillskyndats Kungl. Maj:t och kronan, med 26,543 kronor 17 öre. Härav ersattes den 6 maj 1916 9,128 kronor 64 öre, vilka anträffats hos Edlund vid hans anhållande. Genom utdelning i Edlunds konkurs nedbringades sedermera det belopp, som Edlund på grund av utslaget sålunda var skyldig ersätta statsverket, till 16,753 kronor 36 öre.

Emellertid hade i anledning av de av Edlund begångna brotten uppkommit två särskilda spörsmål, nämligen *dels* huruvida Sveriges riksbank kunde befinnas ersättningsskyldig gent emot statsverket för vissa av Edlund genom brotten åtkomna belopp, *dels ock* om av länsstyrelsens tjänstemän annan än Edlund vore ansvarsskyldig.

Sistnämnda fråga, i den del den angick redogörare, blev föremål för kammarrättens prövning den 2 december 1918. Kammarrätten meddelade sagda dag tre särskilda utslag på av kammarrättens revisionsavdelning framställda anmärkningar, som hade samband med de av Edlund begångna brotten. I två av dessa utslag fann kammarrätten revisionens talan icke kunna bifallas. I ett tredje däremot ålades Robert, vars särskilda förbrytelser i annat avseende jag nys berört, att ersätta ett belopp av 8,166 kronor 58 öre, som ingick i de av Edlund statsverket brottsligen avhända medlen, efter avdrag dock av det belopp, som kunde hava blivit av Edlund återbetalt till statsverket.

Till följd av en skrivelse från *statskontoret*, varmed, för den åtgärd Kungl. Maj:t kunde finna skäligt föreskriva i syfte att bereda statsverket ersättning för liden förlust, *statskontoret* överlämnade vissa handlingar, som angingo Edlunds förbrytelser, blevo sedermera såväl frågan om riksbankens ersättningsskyldighet som frågan huruvida ytterligare ansvarsskyldighet kunde åvila andra tjänstemän hos länsstyrelsen än Edlund underställda

Kungl. Maj:t. Då sist avsedda ärende den 26 november 1920 anmäldes i statsrådet, redogjordes bland annat för ett av *justitiekanslersämbetet* i ärendet avgivet utlåtande.

Enligt detta utlåtande fann ämbetet frågan om riksbankens ersättningskyldighet icke fullt klar. Närmast lutade ämbetet åt den uppfattningen, att riksbanken icke vore ansvarsskyldig. Enligt ämbetet borde det emellertid hava tillhört statskontorets ombudsman att taga ställning till denna fråga. Därest han funnit riksbanken ansvarsskyldig, hade han bort anhängiggöra talan vid domstol. Ty frågan vore enligt ämbetets uppfattning av beskaffenhet att i händelse av tvist tillhöra domstols avgörande, och det syntes icke lämpligt, att Kungl. Maj:t genom ett uttalande i konselj föregrepe domstolsprövningen. Vad vidare beträffade det andra spörsmålet anförde ämbetet i sitt utlåtande, att detsamma i vad det anginge redogörare vore av beskaffenhet att böra prövas av kammarrätten, och att också i denna del tre kammarrättens laga kraftägande utslag av den 2 december 1918 föreläge. Det hade därjämte enligt ämbetets åsikt tillhört kammarrätten att till behandling och avgörande upptaga åtal, därest någon av länsstyrelsens tjänstemän utan att vara redogörare gjort sig skyldig till försummelse av honom påvilande kontroll och tillsyn. Uti sitt i ärendet avgivna yttrande hade emellertid, framhöll ämbetet vidare, kammarrätten förklarat, att densamma ej funnit anledning att vidtaga åtgärd för dylikt åtals anställande. Att i andra hänseenden än beträffande tillsyn och kontroll skulle kunna läggas ifrågakarande tjänstemän något till last, därtill gäve enligt ämbetets uppfattning remisshandlingarna icke fog.

På grund av vad justitiekanslersämbetet sålunda anført fann Kungl. Maj:t vad i ärendet förekommit icke till någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda, varom bland andra statskontoret och kammarrätten erhöilo meddelande.

I skrivelsen den 28 juli 1930 har *länsstyrelsen* nu anført huvudsakligen följande.

Beloppet å 16,753 kronor 36 öre hade genom anordning den 31 december 1920 avförts å titeln »Anmärkta poster» i avvaktan å beloppets successiva ersättande av Edlund. Beloppet hade därefter balanserats såsom tillgång i räkenskaperna å nämnda titel. Edlund hade emellertid icke förmått göra någon som helst avbetalning å sin skuld. Vid upprepade utmättningsförsök hade Edlund befunnits sakna tillgångar, och hans ekonomiska förhållanden vore, enligt vad länsstyrelsen hade sig bekant, icke sådana, att det kunde antagas, att han framdeles skulle bliva i stånd att göra någon återbetalning å skulden. Robert, som icke till någon del förmått återgälda det belopp av 55,910 kronor, för vilket han alltsedan år 1920 på grund av oegentligheter häftat i skuld till statsverket, syntes icke heller kunna förväntas ersätta den del av Edlunds skuld, för vilken han vore i andra hand ansvarig. Sedan riksräkenskapsverket numera anmodat länsstyrelsen att vidtaga åtgärder för ifrågakarande medels avförande ur räkenskaperna, anhölle länsstyrelsen om Kungl. Maj:ts bemyndigande att avföra det oersatta beloppet, 16,753 kronor 36 öre, å vederbörlig utgiftstitel.

Över länsstyrelsens sistberörda framställning hava utlåtanden avgivits av statskontoret den 16 augusti och av justitiekanslersämbetet den 15 oktober 1930.

Statskontoret har anfört följande.

I anslutning till riksräkenskapsverkets av länsstyrelsen omförmälda framställning ansåge statskontoret, att ifrågavarande medel nu borde täckas. Något särskilt anslag i riksstaten härför syntes icke vara erforderligt, utan utgiften borde kunna bestridas från anslaget till oförutsedda utgifter. Statskontoret hemställde därför, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen medgiva, att för täckande av det av länsstyrelsen i Stockholms län under titeln »Anmärkta poster» bokförda beloppet 16,753 kronor 36 öre anslaget till oförutsedda utgifter måtte få anlitas.

Justitiekanslersämbetet har ej funnit något att erinra mot vad statskontoret hemställt i ärendet.

Lika med länsstyrelsen samt de i ärendena hörda myndigheterna och riksräkenskapsverket anser jag, att de poster, varom här är fråga, nu böra avföras ur länsstyrelsens räkenskaper. Anledning torde nämligen icke längre finnas att förvänta, att Robert eller Edlund skola kunna ens till någon del göra ytterligare återbetalningar å sina respektive skulder till statsverket. Vad angår de spörsmål, som i samband med Edlunds förbrytelser uppkommo rörande riksbankens ersättningsskyldighet och ansvarsskyldighet för tjänstemän hos länsstyrelsen, hava dessa, enligt vad jag inhämtat, icke föranlett några åtgärder utöver dem, som jag förut i korthet berört. Vid sådana förhållanden lär någon orsak att alltjämt balansera kronans förevarande fordringar å Robert och Edlund i länsstyrelsens räkenskaper saknas. Jag vill emellertid i detta sammanhang uttryckligen framhålla, att fordringarnas avförande ur räkenskaperna givetvis icke har någon inverkan på länsstyrelsens skyldighet att bevaka kronans rätt och intressen i fråga om deras indrivande, vilken skyldighet alltså skall kvarstå oförminskad. Vad angår frågan om det anslag, varifrån de medel böra tagas, som erfordras för de ifrågavarande posternas avförande ur länsstyrelsens räkenskaper, biträder jag statskontorets förslag om anlitande härtill av det för innevarande budgetår utanför huvudtitlarna anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter. Riksdagens medgivande härtill torde alltså böra inhämtas.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att för täckande av de i länsstyrelsens i Stockholms län räkenskaper bokförda beloppen å dels 55,910 kronor, vilka av länsstyrelsen utbetalts i anledning av utav förre landskontoristen hos länsstyrelsen G. F. Robert begångna brott och därefter i räkenskaperna balanserats under förskottstitel, dels ock 16,753 kronor 36 öre, vilka i anledning av utav förre landskontoristen hos länsstyrelsen N. K. Edlund begångna förbrytelser avförts och därefter i räkenskaperna balanserats under titeln »Anmärkta poster», må tagas i anspråk sammanlagt 72,663 kronor 36 öre av det för budgetåret 1930/1931 anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Kungl. Maj:ts proposition nr 31.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

B. Spångberg.
